מיתיבי [1]ולבשו בגדים אחרים ולא יקדשו את העם בבגדיהם מאי לאו אחרים חשובין מהן לא אחרים פחותים מהן תני רב הונא בר יהודה ואמרי לה רב שמואל בר יהודה אחר שכלתה עבודת ציבור כהן שעשתה לו אמו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד ובלבד שימסרנה לציבור פשיטא מהו דתימא ניחוש שמא לא ימסרנה יפה יפה קמ"ל אמרו עליו על רבי ישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתונת של מאה מנה ולובשה ועובד בה עבודת יחיד ומסרה לציבור אמרו עליו על ר' אלעזר בן חרסום שעשתה לו אמו כתונת משתי ריבוא ולא הניחוהו אחיו הכהנים ללובשה מפני שנראה כערום ומי מתחזי והאמר מר חוטן כפול ששה אמר אביי כחמרא במוגא ת"ר עני ועשיר ורשע באין לדין לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת לעשיר אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו אלף עיירות ביבשה וכנגדן אלף ספינות בים ובכל יום ויום נוטל נאד של קמח על כתיפו ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה פעם אחת מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא אמר להן בבקשה מכם הניחוני ואלך ללמוד תורה אמרו לו חיי רבי אלעזר בן חרסום שאין מניחין אותך ומימיו לא הלך וראה אותן אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי (היה) אומרים לו כלום נאה היית מיוסף אמרו עליו על יוסף הצדיק בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית אמרה לו השמע לי אמר לה לאו אמרה לו הריני חובשתך בבית האסורין אמר לה [2]ה' מתיר אסורים הריני כופפת קומתך [3]ה' זוקף כפופים הריני מסמא את עיניך [3]ה' פוקח עורים נתנה לו אלף ככרי כסף לשמוע אליה לשכב אצלה להיות עמה ולא רצה לשמוע אליה לשכב אצלה בעוה"ז להיות עמה לעוה"ב נמצא הלל מחייב את העניים רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים יוסף מחייב את הרשעים:

מתני' בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך [4]כי ביום הזה יכפר וגו' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

גמ'

מיתיבי גרסינן ברישא והדר גרסינן **תני רב שמואל: מיתיבי ולבשו בגדים אחרים.** ולא גרסינן וקרבו אל אשר לעם דההוא קרא לא גבי שירות כתיב אלא גבי בגדים שאכלו בהן ולא אפשר לאוקומי ביוה"כ אלא מהאי קרא מותיב ובצאתם אל חצר החיצונה וגו' דאיכא לאוקומי ביוה"כ דכתיב לעיל מיניה והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית (א) ולא יעלה עליהם צמר הא ודאי ביום הכיפורים כתיב דאי בשאר ימות השנה הא איכא מעיל דכוליה תכלת וחושן ואפוד דאית ביה תכלת וכתיב בתריה ובצאתם אל החצר החיצונה יפשטו את בגדיהם וגו' ולבשו בגדים אחרים וקא סלקא דעתיך דהכי קאמר וכשיחזור ויכנס שם בין הערבים ולבש בגדי בד אחרים ולא את הראשונים. ומשום דלא רמזה משה באורייתא והילכתא הוו גמירי לה * אתא יחזקאל ואסמכיה אקרא. ולא יקדשו את העם דכתיב בסיפא מילתא אחריתי היא וכשיתערבו עם העם ילבשו בגדי חול: **מאי לאו אחרים חשובין מהן.** דאי לאו לעילויהו למה לי למכתב אחרים למשמע שלא יהיו דומין לראשונים: **לא פחותין מהן.** לפי שעבודה הראשונה חשובה ומכפרת וזו אינה אלא לפנות את המקום שאין כבוד שיהיו מונחין שם לפיכך שינה הכתוב בבגדים לפחות: **עבודת יחיד.** הוצאת כף ומחתה שאינה צריכה לציבור אלא לפי שמוטלת עליו לפנות את המקום לפיכך קורא לה עבודת (ב) יחיד: **ובלבד שימסרנה לציבור.** דסוף סוף מעבודת ציבור היא כך נראה בעיני. ואני שמעתי עבודת יחיד מקרא פרשה דתנן [במתני'] (לקמן דף סח:) קורא באיצטלית לבן משלו וקשיא לי בגוה דלא תנן התם ובלבד שימסרנה לציבור: **פשיטא.** דעובד בה כיון דאמרת מוסרה לציבור (ג) דציבור היא: **משתי ריבוא.** מנה: **כדאמר מר חוטן.** של בגדי כהונה כפול ששה לקמן בפרק בא לו (דף עא:): **כחמרא במוגא.** כיין הנראה מתוך כלי זכוכית ואע"פ שהזכוכית עבה כך היה הפשתן מוזהב ונראה בשרו מתוכה: **לעני אומרים וכו'.** כלומר אם באו ב"ד שלמעלה לחייב עניים ע"י הלל ועשירים ע"י ר' אלעזר וטרודי היצר על ידי יוסף יש פתחון פה לבעל הדין לחייבם: **טרפעיק.** סלע מדינה שהוא חצי דינר כך מפורש בכתובות (סד.): **פירקוהו.** פירקו משוי השלג מעליו: **אנגריא.** עבודת שר העיר. ועבודת עצמו היתה והם אינם מכירים בו וסבורים שהוא מיושבי העיירות שלו שעבודת אדוני הארץ מוטלת עליהם: **משדלתו.** מפתה אותו. כי יפתה מתרגמינן ארי ישדל (שמות כב): **שלבשה לו.** בשבילו: **מתני' ראשו לדרום ופניו למערב.** מפרש בגמרא ל) שעוקם ראשו לצד ההיכל וקא בעי טעמא אמאי לא מוקי ליה להדיא זנבו למזרח וראשו למערב: **והכהן עומד במזרח.** אחוריו למזרח:

ניחוש שמא לא ימסרנה יפה יפה קמ"ל. ואפי' לרבנן דרבי יוסי בפרק הבית והעליה (ב"מ דף קיח.) דסבירא להו שומרי ספיחים בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ורבי יוסי אומר אף הרוצה להתנדב בחנם עושה וקאמר דפליגי במיחש דילמא לא מסר לצבור יפה דרבנן סברי חיישינן הכא מודו דאנן סהדי דכ"ג מסר ליה יפה שהוא גדול בתורה ויודע שיש למסור יפה ועוד כיון שכל כבוד כהונה הוא שלו מסר ליה יפה אגב חביבות שעובד בה וכן לבן בוכרי דאמר בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כא:) כל כהן ששוקל אינו חוטא ופריך כיון דלכתחילה לא מיחייב לאיתויי כי קא מייתי מעייל חולין לעזרה ומשני דמסר ליה לצבור איכא למימר אפילו את"ל דסבירא ליה כרבנן דפ' הבית והעליה (ב"מ דף קיח.) בההיא אפי' רבנן מודו כיון שכל ישראל מביאין שקלים אינהו נמי נהי דפטירי מסרי לצבור יפה יפה ועוד כיון שכל ריוח הקרבנות הבאים מן השקלים שלהם הוא גמרי ומסרי יפה: **אנא** השם. בירושלמי יש דבראשונה אמר אנא השם ובשניה אנא בשם כפר נא וכו':

נוקמיה

א) נ"ל שפינה ממנו. ב) נ"ל דאמאי פריך ליה מדאמר. ג) נ"ל לכבות.

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ז:
מא ב מיי' פ"א מהל' מ"ת הלכה ח [טוש"ע י"ד סי' רמו סעי' א]:
מב ג מיי' פ"ג מהל' עבודת יוה"כ הל' ו ופ"ד הלכה א:
ד [מיי' שם פ"ב הלכה ז]:

* * *

רבינו חננאל

תני אחר שכלתה עבודת צבור כהן שיש לו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד. ובלבד שימסרנה לצבור יפה יפה. ישמעאל בן פיאבי עשתה לו אמו כתונת בק' מנה כו'. וכן ר' אלעזר בן חרסום לבש כתונת משתי רבוא. ואע"ג שהיו החוטין כפולין ששה, היה נראה מתוכה כערום. ולפיכך לא הניחוהו הכהנים לעבוד בה. ירושלמי. מילא אותה ר' אלעזר בן חרסום מים וסיבב את המזבח ד' פעמים. תנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדין כו' עד ונמצא הילל מחייב את העניים ור' אלעזר בן חרסום את העשירים ויוסף את הרשעים. ירושלמי בתחלת זה הפרק, תני ישן טעון טבילה, נתנמנם טעון קידוש ידים ורגלים, ואוקמוה שסמך בכותל וישן. ותני ר' חייה אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, וריש לקיש [אמר] ולא אפילו למלכי בית דוד, והאי דכתיב ויבא המלך דוד וישב לפני ה', שיישב עצמו בתפלה. תני עור שעיבדו לשום קמיע מותר לכתוב עליו מזוזה רשב"ג אוסר. תני העושה כלי עד שלא נשתמש בו הדיוט מותר לגבוה, אבל משנשתמש בו הדיוט אסור לגבוה. אבנים שחצבם לשום מת אסורין בהנאה, לשום חי ולשום מת מותרין בהנאה. הזורק כלי לפני מטתו של מת, לתוך ד' אמות אסור בהנאה, חוץ לד' אמות מותר בהנאה. מתני' בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ולמזבח כו'.

* * *

תוס' ישנים

ובעינא נמי למימר לעיל שעבודת לילה הוא וכתמיד נשחט אמרינן קטורת קודם לנרות כו' וא"כ צריך שיהא הקטורת מבעוד יום ופי' דאם שהה האברים עד שאין זמן להקריב שניהם יקריב הקטורת קודם בלילה קודם לנרות ויקריב האברים בלילה:
(ע"כ שייך לדף ל"ד ע"א)
אמר קרא לכבש האחד. והייט קרא דאמרינן בפ' במרא דמגילה (ד' כח.) אם נאמר ככש למה נאמר אחד מגמגם היה רבי למה כתב אחד יתירא בשביל זה מה יש לחוש אם שפק מאמר והוה קאי אצל ערבית וילמד שחרית מערבית וקנא נ"ל דמסום דדין הוא יומר שילמד ערבית משחרית וגם מלינו שמגלה בשחרית ללמד על ערבית במקום אחר לעיל במנחת הבקר וכנסכו תעשה וגו'. מ"ש: חד כמוכה יחד בנדבה ולריכי. והא דאמרינן לקמן בפרק בא לו (דף ע.) שני אילים הן אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים ואמאי אחד מיותר שבעדרי יחד כמוכה וחד בנדבה ולריכי הוא ר' אלעזר בר"ש לאו היינו רבנן דהכא דלדידהו מקרא אחר נפק אלא סבירא להו כרבי דהתם ור' אלעזר בר"ש כרבי דהכא: אפילו תימא כשהגיע לצירוף דבר שאין מתכוין מותר. וכגון דלא הוי פסיק רישיה ואפילו בפסיק רישיה (לא) מיתוקמא וכגון שאין הכלי שלו וכדאמרינן בהבונה (דף קג.) לא צריכא דקעביד בארעא דחבריה מיהו לר' יהודה מיהא יכול להיות אסור מטעם מלאכה שאינה צריכה לגופה דמחייב עליה לר' יהודה דהכא ובהבונה לא איירי אלא לר"ש דוקא: ומי אמר אביי הכי והאמר כו'. ול"ת מאי פריך מבהרת דהוי פסיק רישיה לצירוף דלא הוי פסיק רישיה הוי חייב לר' יהודה בכלי דחבריה משום מלאכה שאינה צריכה לגופה כדפירש' ותירץ ה"ר אלחנן דהכי פריך מדאסור מן התורה דבר שאין מתכוין בפסיק רישיה יש לנו לאסור מספקא מדרבנן אפילו לא הוי פסיק רישיה ורבי תירץ דאביי לא היה ידע מעיקרא חילוק בין פסיק רישיה ללא פסיק רישיה כדאמרינן בהם לא הכיא (שבת דף קלג.) ואע"ג דרבי יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה היינו כגון שמתכוין לעשות גוף המלאכה ואינו צריך לגופה כגון הורג נחשים ועקרבים [עיי' מגנ"ג] כמ"פ כל כתבי הקודש (דף קכא:) אבל הכא שאינו מתכוין לצרף היה פטור שאין בה חיוב מלאכה שאינה לגופה ומכל מקום פריך דלחייב משום דבר שאין מתכוין לר' יהודה דאסור מן התורה בפסיק רישיה והו"ה הכא ודוחק הוא זה לומר שיטעה התלמוד בכך ותירוץ ה"ר אלחנן נכון ועיקר: הני מילי בכל התורה כולה אבל הכא צירוף דרבנן ואין שבות במקדש. בקונטרס לא גרים ואין שבות במקדש דתיפוק לי כיון דצירוף דרבנן הוא דבר שאין מתכוין לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף ורבי יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואין נראה לפרש דלצירוף דהתם מיירי בצירוף גדול דהוי דאורייתא ועוד מדאמרינן בשילהי כירה כל היכא דכי קא מכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מכוין שרי ר' שמעון לכתחלה מכלל דר' יהודה פליג עליה ועוד ג) דודאי פריך ליה אדאמר אביי לא נצרכה אלא לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין כו' מיקשי דהא שמעינן ליה לר' יהודה במשנה בפרק שני דביצה (דף כג.) דבר שאין מתכוין אסור ועוד דהכי הוה ליה למימר הני מילי באיסורא דאורייתא אבל הכא צירוף דרבנן הוא ועוד שמיחק גירסת כל הספרים על כן נראה לרבי לפרש הכי הני מילי בכל התורה כולה דאסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין מן התורה כגון גבי כלאים דמוכרי כסות דלא שייך מלאכת מחשבת אבל צירוף דבר שאין מתכוין אין איסור בו אלא מדרבנן וכן כל דבר שאין מתכוין דגבי שבת מלאכת מחשבת בעינן ואין שבות במקדש והשתא פריך שפיר מהסיכא דבהרת דאסר ר' יהודה התם דבר שאין מתכוין או לאו קרא אבל המשנה של כירה לא קשיא מידי דודאי מדרבנן אסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין ודיק לישנא דבכל דוכתא קאמר דבר שאין מתכוין אסור או מותר ולא נקט פטור וחייב כמו גבי מלאכה שאינה צריכה לגופה וגירסת הספרים ניחא כפשיטות אך קשה לרבי על מאי דפי' דדבר שאין מתכוין אסור היינו מדרבנן מדאמרינן בפרק ספק אכל בכריתות (דף כ:) התופה גחלים כו' חייב ר' אלעזר (בר') צדוק אומר חייב שתים כו' וקאמר רב אשי כגון שמתכוין ג) לכבות והיכעורי מחליקן דת"ק סבר לה כר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין פטור ור' אלעזר בר' צדוק סבר לה כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין חייב ומדקאמר חייב ופטור אלמא כי קא פליגי בדאורייתא פליגי ונראה לי דלאו מילתא היא דנכנס התולדה

תוס' ישנים (המשך)

מותר וקשה לרבי שלפי זה משמע שסובר דר' יהודה לא אסר דבר שאין מתכוין אלא בדאורייתא ואילו בשבת פרק כירה (דף מו:) קאמר המיחם אי פשעתי כו' ומיחם שפינהו

מסורת הש"ס

א) [לעיל כה. ע"ש], ב) [ר"ה ו. ב"מ קיח.], ג) [תוספתא פס"א], ד) [לקמן עא:], ה) בע"י שאין מניחין לך הלך נתן להם ממון הרבה כדי שיניחו אותו ומימיו וכו', ו) [נ"ל הייתי], ז) בע"י כלום היה טרוד בילרו יותר מיוסף וכו'. ח) ע"ז ה. סוטה ג:, ט) [ע' בע"י], י) [מנחות כ.], כ) גי' ירו' ונתודה, ל) [לקמן לו.].

* * *

תורה אור השלם

1. וּבְצֵאתָם אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם אֲשֶׁר הֵמָּה מְשָׁרְתִם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא יְקַדְּשׁוּ אֶת הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם: יחזקאל מד יט
2. עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים: תהלים קמו ז
3. יְיָ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים: תהלים קמו ח
4. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: ויקרא טז ל

* * *

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מיתיבי וכו' **אתא יחזקאל ואסמכיה אקרא.** ועיין מה דאיתא בתענית דף י"ז ע"ב:

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיתבי ולבשו כו' אל שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם כו' ובצאתם אל החצר החיצונה וגו' יפשטו את כו' והלכתא הוו גמירי להו אתא יחזקאל: (ב) ד"ה עבודת יחיד כו' וד"ה ובלבד כו' הד"א: (ג) ד"ה פשיטא כו' מוסרה לצבור ושל צבור היא:

* * *

מוסף רש"י

כהן שעשתה לו אמו כתונת. שהיו אומניהן של כהנים עושות לבניהם משלהם כמין בגדי כהונה, להראות תפארת עושרן וטוב מלאכתן וכמה הן מהדרות מצות (ערכין ג.). שמא לא ימסרנה יפה יפה. בלב שלם (ר"ה ז. ב"מ קיח.). בא לו. כהן גדול, אצל פרו. להתוודות עליו ביום הכפורים, כדכתיב וכפר בעדו וגו' (זבחים ב.). והכהן עומד במזרח ופניו למערב. אחוריו למזרח המזבח ופניו למערב כלפי ההיכל (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones